



Foto: D. Možeika



Foto: G. Saulītis



Foto: S. Bērziņa



Foto: D. Možeika

Zidastes

Zidastes (*Bombycilla garrulus* (L.)) ir rūsganbrūni putni ar skaistu cekuliņu un skanīgu balsi – “Sirrrr, sirrrr.” Zidastes nosaukumi dažādās valodās apraksta dažādas šā putna pazīmes – latviski, igauņiski, vāciski un zviedriski tā ir zīdaste. Lietuviski (*svirbelis*) un krieviski (свиристель (*sviriskel*)) nosaukums atspoguļo zīdastes balsi. Angliski (*Waxwing*) nosaukums norāda uz raga plātnītēm – spārna spalvu pagarinājumiem, kas atgādina vasku.

Pa gabalu lidojošs zīdastu bars var atgādināt mājas strazdu baru, tomēr zīdastes lido mazliet citādi un parasti to lidojums ir skanīgs, daudzbalssīgs: “Sirrr, sirrrr, sirrrrr!” Man zīdastes vienmēr saistījušās ar balsi (krieviskā nosaukuma pamatā ir šai sugai ļoti atbilstošs skaņu atdarinājums). Svirkstošs putnu bars uzspurdz rudenīgajā Jelgavas nomalē, bet dažkārt pat pilsētas centrā, parastajos vai Zviedrijas pilādžos, vai nenovāktā ābeļdārzā, kur barojas ar āboliem. Pēc mirkļa putni nolaižas atpakaļ zaros un var apbrīnot to samtaino apspalvojumu, skaisto cekuliņu un spīrgto balsi: “Sirrrrr!”

Zīdastes ligzdo taigā – Somijas vidienē, Zviedrijas un Norvēģijas ziemeļos, Sibīrijā un Kanādā. Vienreiz (1968. gadā) ligzdošana pierādīta arī Igaunijā (Randla 1968).

Latvijā zīdaste ir bieža ziemas viesņa – novērojama katru ziemu no septembra līdz maijam. Viduseiropā, piemēram, Šveicē, zīdastes nav novērojamas katru ziemu, bet tikai lielu invāziju gados, kad tās sastopamas lielā skaitā. Tā kā zīdasti viegli atšķirt no citām sugām, daudzi cilvēki spēj precīzi noteikt putna sugu un aizrautīgi ziņo par to novērojumiem – tā zīdaste ir bijusi pirmsākums putnu novērojumu tīmekļa datubāzei ornitho.ch Šveicē (Keller u.a. 2008). Ieskatīsimies rudenīgajos dārzos un apstādījumos un mēģināsim ieraudzīt un saklausīt mūsu krāšņās ziemas viesņas!

Literatūra

Keller V., Zbinden N., Schmid H. 2008. Vom Seidenschwanz zu ornitho.ch: Der Einbezug der Öffentlichkeit in die Sammlung ornithologischer Daten. Die Vogelwarte 45: 304.

Randla T. 1968. The Bohemian Waxwing *Bombycilla garrulus* nested in Estonia [igauņiski ar kopsavilkumu angļiski]. Eesti Loodus 11: 670.

OSKARS KEIŠS
oskars.keiss@lu.lv